

УДК 502/504:130.123 "XX"

DOI: <https://doi.org/10.52761/2522-1558.2020.15.9>

ДУШПАСТИРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ОТЦЯ ІВАНА КАЧАНЮКА НАПРИКІНЦІ 80-Х – НА ПОЧАТКУ 90-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

Андрій ВАСИЛІВ

*Івано-Франківська академія Івана Золотоустого, кафедра богослов'я,
вул. Софрона Мудрого, 22, м. Івано-Франківськ, Україна*

Науковий керівник: Ольга (с. Андрія) МАСЛИЙ

*Івано-Франківська академія Івана Золотоустого, кафедра соціально-
гуманітарних дисциплін, вул. Софрона Мудрого, 22, м. Івано-Франківськ, Україна*

Українська Греко-Католицька Церква (далі – УГКЦ) у минулому столітті пережила важкі часи переслідувань, які розпочалися у 1946 р. на Львівському псевдособорі. Однак, завдяки невтомній праці та незламній вірі багатьох єпископів, священників та мирян УГКЦ зуміла не тільки вижити в умовах тотального контролю, але і розвиватися.

Доказом цього була душпастирська діяльність о. Івана Качанюка у нелегальних умовах функціонування церковних структур. Отець Іван обрав священниче служіння у часи радянської дійсності, коли всюди панувала атеїстична ідеологія комунізму, а за приналежність до УГКЦ каралося арештом та ув'язненням.

Іван Качанюк народився 13 березня 1961 р. в с. Лісна Тарновиця Надвірнянського району. Охрещений у церкві цього ж року о. Степаном Кисілевським¹. Батьки – прості селяни. Батько працював у м. Надвірній на заводі. Походив з великої сім'ї, де було шестеро дітей, чотири хлопці і дві дівчини. Вчився у Надвірнянській школі. Закінчив середню освіту і пішов навчатися у Професійне технічне училище, в цьому ж місті. Після закінчення ПТУ працював на будовах м. Івано-Франківська. На той час не знав, що існує нелегальна УГКЦ, а ходив до діючої на той час, Православної Церкви Святого Миколая Чудотворця у рідному селі.

Як же Бог покликав до священства отця Івана? Начитавшись книжок про козаків, він був переконаний, що Православна Церква є правдива. Згодом отець Іван познайомився із жителькою села Марією Вентинською, яка належала до нелегальної УГКЦ. Про це о. Іван пізніше згадував: «Блаженної пам'яті, Марія

---

¹ Нищей Х. З вірою у серці: від покликання до служіння. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2019. 192 с.

Вентинська, то все не раз підкреслювала суть правдивості Католицької Церкви». З її ініціативи часто жителі села молилися молебні, вервиці, Хресні дороги, Суплікацію. Зі слів отця Івана, Марія Вентинська дуже багато зробила у селі і була ревною християнкою. Також вона була родичкою блаженного єпископа Симеона Лукача. «Вона любила свій народ до великої міри, – згадував отець, – коли була скрута, вони все своє добро давали для бідних, коли їм треба було допомоги»².

Марія Вентинська також знала отців-монахів у с. Дорі (поблизу м. Яремча), а саме о. Порфирія Чучмана. Отець Іван пізніше згадував про роль М. Вентинської у знайомстві з священиками нелегальної Церкви: «Вона ще більше знала священиків, але вона мені ніколи, правда, не казала... Одного разу стався такий випадок, коли я захворів, будучи в Івано-Франківську, вони подумали, що я не вийду і вони мене хотіли познайомити та відвести до отця в Дору... Я досить ще був категорично настроєний до Греко-Католицької Церкви, тим більше така пропаганда більшовицька, радянська, агітаційна, що Уніатська Церква, це є ворог українського народу, Йосиф Сліпий, Шептицький, Семедій, Хомишин – це найстрашніші вороги добра українського народу... але якраз через Марію Вентинську я попав до отця Михаїла Косили...»³.

Завдяки Марії Вентинській Іван познайомився з отцем Михаїлом Косилою: «Коли Марія Вентинська, вже будучи старенькою у свої 87 років, вона ще ходила, але вже не бачила..., і вона через Євдокію Шкрум із села Стримба і Лілю Тілашук із Надвірної, вони якраз сказали отцеві Михаїлові, що мають привести такого-то і такого-то хлопця... Це було весною, по Благовіщенню, 7 квітня 1981 р.... Вони прийшли до мене додому і забрали мене до с. Стримба, де я переночував у домі Євдокії Шкрум і поїхав вдосвіта до отця Михаїла...»⁴.

Про цю першу зустріч о. Качанюк згадував: «Ми перейшли через штреку і зайшли до хати... Я зайшов до кімнати із кухні, з коридору... Зайшов до кімнати і сів... І тоді я відбудув Першу сповідь... Мені було 21 рік... Тоді почалося моє знайомство з отцем Михаїлом...»⁵.

Навчання в підпільній семінарії приносило нові виклики та випробування. Іван Качанюк, будучи уже семінаристом, розповідав, як його надихав о. Михаїл Косило до вибору стану: «І все ж таки, приклад його життя, молодий, гарний чоловік, надзвичайно вродливий у своїх молодих роках, пішов служити Богові на

² Інтерв'ю з о. Іваном Качанюком / Архів Інституту історії Церкви. Т-1-1-4, 12 с.

³ Там само.

⁴ Інтерв'ю з о. Іваном Качанюком / Архів Інституту історії Церкви. Т-1-1-4, 12 с.

⁵ Там само.

той час у безженному стані, тільки задля того, щоб служити Церкві... І мені якраз стало це поштовхом для вибору мого стану...»⁶.

Тогочасним семінаристам було дуже тяжко, адже крім підпільного навчання, їм треба було працювати фізично на роботі і вдома, а ще й село, праця, поле, ліс, косовиця. Отець Іван Качанюк свідчив: «Сільська праця важка... Не раз надоїдало, не хотілося їздити... Не раз серце обливалося кров'ю... Таке було неодноразово, але щось мене стримувало... Мене, все ж таки, стримувала покійна, блаженної пам'яті, Марія Вентинська зі своєю тою вірою, щоб хтось із села буде священиком... Вона 75 років молилася за покликання священика із села... А найбільше мені здається, що це Ласка Божа, Благодать Божа, Святий Дух, який вже готував, що я мав бути священиком і Служити Богові...»⁷.

Отець Михаїл постійно зобов'язував Івана з братами-семінаристами молитися, отець Качанюк розповідав: «У той час, коли свята Служба Божа правилася у каплиці, ми дивилися у вікно і тримали всі книги... Ми молилися і дивилися, чи якась машина над'їде, бо як у разі чогось, то все – змушені тікати...»⁸. У законспірованих умовах майбутні священики вивчали історію України, історію української Церкви, устав, катехизм, це були книжки з Львівської академії, патріарха Йосифа Сліпого. Навчання проходило у розмовній формі. Після того отець Косило приймав екзамени⁹.

Період переслідувань пришвидшив свячення отця Івана, про що він згадував: «Отець Михаїл боявся, що його можуть знову зловити і засудити, так як судили за виховання хлопців першого року, другого року, другий раз до тюрми... то за те, що він збирав молодих хлопців і вивчав на священиків...»¹⁰. Саме тому дияконські свячення о. Івана Качанюка відбулися 1 травня 1985 р. з рук єпископа Софрона Дмитерка у м. Коломиї. 17 лютого 1986 р. владика Софрон рукоположив його на священика в помешканні о. Івана Бойка у с. Ямна, сьогодні частина міста Яремча Івано-Франківської області¹¹.

Після висвячення, отець Іван постійно підтримував зв'язки з отцем Михаїлом Косилою, про це він свідчив: «Ми дійсно називали його «татом»... Ми постійно

⁶ Інтерв'ю з о. Іваном Качанюком / Архів Інституту історії Церкви. Т-1-1-4, 12 с.

⁷ Там само.

⁸ Там само.

⁹ Нищей Х. З вірою у серці: від покликання до служіння. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2019. 192 с.

¹⁰ Інтерв'ю з о. Іваном Качанюком / Архів Інституту історії Церкви. Т-1-1-4, 12 с.

¹¹ Отець Микола Григорук: Священик Іван Качанюк жив молитвою і Україною / електронний ресурс. URL: <https://galychyna.if.ua/analytic/o-mikola-grigoruk-svyashhenik-ivan-kachanyuk-zhiv-molitvoyu-i-ukrayinoyu/> (дата звернення 11.11.2019).

приїжджали, радилися... Це постійні були приїзди, постійно було спілкування...»¹².

Отець Іван Качанюк після свячень розпочав душпастирську працю. Численні миряни зверталися до нього із своїми потребами. Запрошували до своїх помешкань, де він підпільно хрестив дітей, сповідав вірних, давав шлюби. Молодий душпастир радо переносив всі труднощі, пов'язані на той час з виконанням священничих обов'язків – переслідування влади, тріскучі морози, завії, дощі, багатокілометрові переходи пішки до осель вірних. Він відправляв богослужіння у місті Надвірній та у селах: Делятині, Стримбі, Лоевій, Заріччі, Білих і Чорних Ославах Надвірнянського району, Яблуниці і Микуличині Яремчанського району, Лазещині Рахівського району та Березові Косівського району. Отець був дуже активною людиною. Відомо, що він багато допомагав сестрам Мироносицям, а також сестрам Служебницям.

Також отець Іван був дослідником історії населених пунктів і церков Надвірнянщини, автором ідей документальних фільмів «Евакуйовані назавжди» про депортованих у 1945-1946 рр. українців із Закерзоння та «Учитель людяності» про священномученика Симеона Лукача, засновником двох музеїв у священничій резиденції – історії підпільної УГКЦ та етнографічного.

У грудні 1989 р. отець Іван Качанюк став настоятелем церкви Святої Параскеви у селі Фитьків Надвірнянського району. Із 14 січня 1990 р. він почав відправляти Святі Літургії і в сусідньому селі Камінні, того ж району. 1995 р. вступив до Богословсько-Катехитичного інституту в м. Івано-Франківськ, а після закінчення, 4 листопада 1996 р. вступив на історичний факультет Прикарпатського університету, який закінчив 30 червня 2001 р. Магістерську ступінь здобув на Папському відділі теології у Варшаві (секція святого Анджея Боболі Collegium Vobolanum)¹³.

1 травня 2019 р., після важкої недуги, на 58-му році життя відійшов до вічності парох церкви Святої Параскеви у с. Фитьків отець Іван Качанюк.

Отець Іван любив людей, робив все для їхнього добра. У тяжкій хворобі він не втрачав надії, а казав: «На все воля Божа, я готовий усе прийняти, що Господь приготував для мене». Життя присвятив для спасіння душ людей. Цей приклад любові, великої віри та надії повинні послугувати хорошим прикладом для теперішніх семінаристів у їх духовному зростанні.

Таким чином, душпастирська діяльність о. Івана Качанюка була сповнена великих труднощів, але також міцної віри і великої любові до Бога. Він був

¹² Інтерв'ю з о. Іваном Качанюком / Архів Інституту історії Церкви. Т-1-1-4, 12 с.

¹³ Нищей Х. З вірою у серці: від покликання до служіння. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2019. 192 с.

харизматичним священиком, за порадами до якого приїжджали люди з усіх куточків України. Своїми палкими промовами, зокрема на посвяченні символічних могил українським героям, піднімав дух прикарпатців, розвінчував страх і вселяв віру у незворотність змін.

Хочеться завершити такими словами о. Івана Качанюка: «Найбільша ціль життя людини, бути з Богом. Зустрінемося на небі!».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відійшов до вічності священик Коломийської єпархії о. Іван Качанюк / електронний ресурс. URL: <http://ugcc.if.ua/novyny/4790-vidiishov-do-vichnosti-sviashchenyk-kolomyiskoi-ieparkhii-o-ivan-kachaniuk.html> (дата звернення 11.11.2019)/
2. Інтерв'ю з о. Іваном Качанюком / Архів Інституту історії Церкви. Т-1-1-4, 12 с.
3. Нищей Х. З вірою у серці: від покликання до служіння. Львів : Галицька Видавнича Спілка, 2019. 192 с.
4. Отець Микола Григорук: Священик Іван Качанюк жив молитвою і Україною / електронний ресурс. URL: <https://galychyna.if.ua/analytic/o-mikola-grigoruk-svyashhenik-ivan-kachanyuk-zhiv-molitvoyu-i-ukrayinoyu/> (дата звернення 11.11.2019).
5. Флис С. Священик із ласки Божої / електронний ресурс. URL: <http://volya.if.ua/2016/03/svyascheny-iz-lasky-bozhoji/> [12.04.2019] (дата звернення 07.11.2019).

Дата надходження до редакції: 12.11.2019